

Zielony Buletyn

KWARTALNIK PRZYRODNICZY

ISSN 1899-9832

NR 2 (39) 2015

➤ Drogi i bezdroża wędrownego świata zwierząt

➤ Ekopiknik rodzinny

➤ Ochrona przed inwazyjnymi gatunkami obcymi

➤ Jak dzieci wiosny szukały

➤ Wywiad z Barbarą Pacek-Jaśkiewicz

➤ Kącik filatelistyczny

➤ Tajemnicze porosty

Edukacja ekologiczna i ochrona przyrody

SPIS TREŚCI

Ekopiknik rodzinny	4
Obserwacje ornitologiczne	7
Drogi i bezdroża wędrownego świata zwierząt - cz. 2.	8
Drzewa rodzime na obszarze Polski - cz. IV	13
Konkurs „Mój Las” - regulamin	19
Ochrona przed inwazyjnymi gatunkami obcymi	20
Maruna bezwonna	22
Jak dzieci wiosny szukały	24
Happening „Lokalne środowisko przyrodnicze - szanuję, poznaję, podziwiam”	26
Wywiad z Barbarą Pacek-Jaśkiewicz	28
Kącik filatelistyczny	31
Tajemnicze porosty	48

Wydano dzięki współfinansowaniu

Wydziału Ochrony Środowiska UM Lublin

Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Lublinie

Od redakcji

Gdy piszę te słowa, powoli zbliża się koniec wakacji i małymi krokami nadchodzi kolorowa jesień. Już w sierpniu, w wyniku suszy, lasy zaczęły wyglądać jak jesienią. W tej chwili bociany zbierają się już do odlotu.

W najnowszym numerze Zielonego Biuletynu znajdują Państwo m.in. artykuły dotyczące Rodzinnego Ekopikniku zorganizowanego przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Lublin, rodzimych gatunków drzew na terenie Polski, wędrówek zwierząt wodnych czy też zwalczania inwazyjnych gatunków obcych.

Zapraszam serdecznie do lektury czasopisma. Mam nadzieję, że nowy numer zacieka Państwa swoją treścią.

Aleksander Szczepański

LOP jest organizacją Pożytku Publicznego.
KRS: 0000113431

Zielony Biuletyn

KOLEGIUM REDAKCYJNE:

Przewodnicząca:

Anna Mikołajko-Rozwałka

Redaktor naczelny:

Aleksander Szczepański

Członkowie:

Wiesław Piątkowski

Urszula Wołoszyn

Zofia Talarek

Joanna Kurus

Stanisław Kusiak

Korekta:

Elżbieta Więckowska-Kowalska

Skład:

Małgorzata Niecko

tel. 668 273 004

Fotografia na okładce:

Jolanta Dziubińska

Druk:

Drukarnia Comernet Sp. z o.o.

ul. Ceramiczna 24, 20-150 Lublin

tel. 81 452 91 21

Adres redakcji:

Zarząd Okręgowy

Ligi Ochrony Przyrody,

ul. Uniwersytecka 4

20-029 Lublin, tel. 81 532 40 18

nr konta: Millenium Bank
03 1160 2202 0000 0000 8180 3760

www.loplublin.ugu.pl

email:

anmiroz@interia.pl

Fot. Jolanta Dziubińska

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych. Zastrzegamy sobie prawo do adjustacji i skracania artykułów. Nie odpowiadamy za treść zamieszczanych reklam.

mgr Łukasz Doroszuk

Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Lublin

EKOPIKNIK RODZINNY

Ekopiknik Rodzinny połączony z Maratonem Leszczowym to wydarzenie, które w tym roku miało swój X jubileusz. Ekopiknik jest imprezą pleneryową, dzięki której można poszerzyć swoją wiedzę z branży ochrony środowiska i ekologii, jednocześnie jest doskonałą okazją do przekazania w ciekawy i przystępny sposób informacji na temat działań podejmowanych przez Urząd oraz inne instytucje i firmy na rzecz poprawy jakości środowiska naszego miasta i regionu.

Ekopiknik Rodzinny odbył się 31 maja 2015 roku na terenie Ośrodka Słoneczny Wrotków nad Zalewem Zemborzyckim. Gospodarzem terenu był Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Bystrzyca w Lublinie, który kolejny raz użyczył nam terenu i włączył się w organizację pikniku.

Głównym celem jubileuszowego pikniku było upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, gospodarki odpadami komunalnymi a także kształtowanie zachowań proekologicznych ogółu społeczeństwa, w szczególności dzieci i młodzieży.

Ekopiknik rozpoczął się od wręczenia nagród i pucharów zwycięzcom Maratonu Leszczowego. Zostały one wręczone przez przedstawicieli Polskiego Związku Wędkarskiego Zarządu Okręgu w Lublinie. Każdego roku uczestnicy Maratonu Leszczowego łowią ryby w nocy, która poprzedza Ekopiknik. W ten sposób regulowany jest skład ichtiofauny Zalewu Zemborzyckiego. Wartością dodaną do tej inicjatywy jest wsparcie podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, którym przekazane zostały ryby.

Gościem muzycznym imprezy był zespół Recycling Band, który gra na instrumentach wykonanych z odpadów przeznaczonych do recyklingu. Na scenie zaprezentowano instrumenty zachęcając do recyklingu. W imprezie wzięły udział również Osiedlowe Domy Kultury a także grupy taneczne, które swoimi pokazami przyciągnęły pod scenę wielu widzów.

Poza występami artystycznymi odbył się pokaz mody ekologicznej, zorganizowany przez Recyclingirls. W ramach pokazu zostały zaprezentowane stroje wykonane z materiałów recyklingowych, takich jak papier, płyty CD, kapsle czy nakrętki. Na scenie przeprowadzono również prezentację i konkursy z nagrodami.

Podczas Ekopikniku odbyła się po raz kolejny akcja „Sadzonki za oponki”, podczas której Urząd Miasta Lublin nieodpłatnie odbiera zużyte opony samochodowe od mieszkańców Lublina. W podziękowaniu za proekologiczną postawę uczestnicy otrzymali sadzonki roślin ozdobnych. Podczas tegorocznej edycji akcji w ramach podziękowań za oddane opony mieszkańcom przekazano 1 480 sadzonek roślin ozdobnych. Wszyscy, którzy posiadają zużyte opony w swoich piwnicach, garażach oraz innych miejscach, będą mogli je bezpłatnie oddać podczas kolejnych edycji akcji.

Ponadto miłośnicy zwierząt mogli poznać podstawowe zasady szkolenia psów oraz podziwiać zwierzęta egzotyczne i terarystyczne na przygotowanej wystawie. Dużą atrakcją okazała się możliwość zrobienia sobie zdjęcia z prawdziwym wężem. Pracownicy schroniska przekazywali uczestnikom Ekopikniku wiele ciekawych informacji na temat odpowiedzialnej adopcji zwierząt, oraz wskazówek dot. wychowania psa, jego właściwego karmienia i pielęgnacji. Na jednym ze stoisk można było obejrzeć wystawę zwierząt i ptaków łownych oraz chronionych.

W programie poza sceną odbyły się między innymi:

- warsztaty z recyklingu i rękodzieła
- zbiórka zużytych baterii w zamian za słodycze i nowe baterie
- pokaz sprzętu policyjnego i maskotki sierżanta Poli
- nauka pierwszej pomocy
- znakowanie rowerów przez Straż Miejską
- zawody rzutowe spinningiem do celu i muchą do basenów
- wykonywanie gipsowych odlewów tropów zwierząt
- porady ogrodnicze i prezentacja kolekcji roślinnej
- punkt konsultacyjno-diagnostyczny – badanie smokolyzerem

Z myślą o dzieciach przygotowano specjalne dmuchane zjeżdżalnie, które cieszyły się niezwykłym zainteresowaniem. W akcji wzięło udział wielu Partnerów, którzy przygotowali ciekawe ekspozycje na swoich stoiskach. Zaaranżowano kącik malowania twarzy i wykonywania zwierzaków z balonów.

Z roku na rok Ekopiknik przyciąga coraz więcej osób również dlatego, że zwiększa się świadomość mieszkańców o tym jak ważne jest dbanie o środowisko naturalne. Serdecznie zapraszamy do udziału w „Ekopikniku Rodzinnym” w roku 2016 oraz w innych akcjach ekologicznych organizowanych przed Urząd Miasta Lublin.

Chętni do pomocy w organizacji tego przedsięwzięcia, mogą zgłaszać się do Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Lublin pod numerem telefonu (81) 466 26 40, (81) 466 26 41.

RYCYK

BAZANT

OBSERWACJE ORNITOLOGICZNE

Foto Szymon Kurus (lat 12)

GIL

TRZNADEL ZWYCZAJNY

KONKURS „MÓJ LAS” - REGULAMIN

STOWARZYSZENIE INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW LEŚNICTWA I DRZEWNICTWA - ZARZĄD GŁÓWNY ORAZ LIGA OCHRONY PRZYRODY - ZARZĄD GŁÓWNY OGŁASZAJĄ XXIX EDYCJĘ - 2015 / 2016 KONKURSU DLA MŁODZIEŻY SZKOLNEJ POD HASŁEM MÓJ LAS

I. Zasady organizacji konkursu.

- Tryb i terminy
- Ogłoszenie konkursu następuje w dniu 2 czerwca 2015 r.
 - Ogłoszenie następuje za pośrednictwem LOP, prasy leśnej, przyrodniczej i młodzieżowej oraz SITLiD.
 - Konkurs prowadzony jest dwuetapowo:
I etap - na szczeblu regionalnym organizują Zarządy Okręgowe LOP / z zastrzeżeniem pkt. 4./
II etap - na szczeblu centralnym przeprowadzony jest przez Zarząd Główny SITLiD
 - Prace konkursowe należy kierować do właściwych Zarządów Okręgowych LOP. W przypadku braku Okręgu LOP na terenie, na którym dana szkoła zgłasza swój udział w konkursie, prace należy przesłać do ZG LOP w Warszawie lub złożyć w Oddziale SITLiD, który działa na tym terenie, w terminie do 30 listopada 2015 roku.
 - Sądy konkursowe na szczeblu regionalnym składające się z członków LOP i SITLiD powoływane są przez Zarządy Okręgowe LOP. Dokonują one oceny nadesłanych prac i wyboru 2 najlepszych prac w każdej kategorii wiekowej, które zostaną zakwalifikowane do II etapu konkursu i przesłane do Zarządu Głównego SITLiD.
 - W przypadku braku na danym terenie Zarządu Okręgu LOP sąd konkursowy tworzy właściwy Oddział SITLiD.
 - Zmian w składzie sądu konkursowego I etapu konkursu dokonuje Zarząd Okręgu LOP lub Oddział SITLiD.
 - Przy ocenie prac konkursowych na szczeblu regionalnym i centralnym sądy konkursowe kierują się następującymi kryteriami:
 - wartością merytoryczną pracy,
 - formą opracowania pracy,
 - samodzielnością w opracowaniu pracy oraz oryginalnością ujęcia tematu,
 - ogólną estetyką pracy,
 - pomysłowością szaty graficznej.
 - Prace wyróżnione w I etapie konkursu mogą być nagrodzone dyplomami i w miarę możliwości nagrodami rzeczowymi.
 - Najlepsze prace konkursowe z I etapu szczebla regionalnego przesyłane są przez Zarząd Okręgowy LOP lub Oddział SITLiD do Zarządu Głównego SITLiD w terminie do 31 stycznia 2016 roku wraz z protokołem sądu konkursowego.
 - Prezydium ZG SITLiD powołuje Główny Sąd Konkursowy z przedstawicieli organizatorów i sponsorów w terminie do 15 marca 2016 roku. W przypadku zmian w składzie Głównego Sądu

Konkursowego wymagana jest akceptacja Prezydium ZG SITLiD.

- Główny Sąd Konkursowy dokonuje oceny w poszczególnych kategoriach wiekowych, wyłania laureatów I, II i III nagrody.
- Główny Sąd Konkursowy może decydować o nieprzyznaniu nagrody konkretnego stopnia, ma również prawo przyznawania wyróżnień.
- Główny Sąd Konkursowy przyznaje laureatom konkursu dyplomy i nagrody rzeczowe w ramach posiadanych środków.
- Od postanowień Głównego Sądu Konkursowego nie przysługują odwołania.
- Ogłoszenie wyników konkursu następuje w terminie do 15 kwietnia 2016 roku
- Lista sponsorów ogłaszana jest po zakończeniu edycji konkursu.

II. Warunki uczestnictwa i forma prac konkursowych

- Prace w I kategorii wiekowej wykonywane są w formie plakatu w formacie A3. Wymagane są jedynie podpisy pod przedstawionymi rysunkami lub zdjęciami.
- W II, III i IV kategorii wiekowej wymagana jest część opisowa - do 10 stron maszynopisu lub 15 stron rękopisu.
- Część opisowa może być uzupełniona fotografiami, rysunkami, szkicami itp.
- Do uznania autora pracy pozostawia się formę pracy, oprawę, liternictwo i inne sprawy związane z szatą graficzną, jednak waga pracy nie może przekraczać 0,5 kg.
- Prace konkursowe muszą być opatrzone: imieniem i nazwiskiem autora wraz z podaniem wieku i klasy Autora, dokładną nazwą szkoły, adresem szkoły (kod, miejscowość, ulica), numerem telefonu, imieniem i nazwiskiem nauczyciela - opiekuna pracy.
- Prace konkursowe muszą być zgłaszane w terminach podanych w niniejszym regulaminie i spełniać wszystkie jego warunki.
- Na konkurs zgłaszane są tylko prace indywidualne. W przypadku udziału w konkursie uczniów szkół specjalnych i integracyjnych możliwe jest przyjęcie i ocena prac zespołowych. Decyzje w tej sprawie podejmowane są przez sądy konkursowe na szczeblu regionalnym.
- Prace konkursowe powinny być oryginalne. W szczególności kopiowanie prac innych autorów jest niedopuszczalne pod rygorem dyskwalifikacji pracy. Za przestrzeganie tego warunku regulaminu odpowiada opiekun pracy.

III. Tematyka konkursu

- kategoria I - Piętra lasu i ich mieszkańcy
- kategoria II - Grzyby polskich lasów
- kategoria III - Las miejscem pracy, wypoczynku i ostoja dzikiej przyrody

- kategoria IV - Las -- moja naturalna siłownia

Tematy XXIX edycji konkursu ustalił Główny Sąd Konkursowy na podstawie propozycji zgłaszanych przez jednostki biorące udział w organizacji konkursu.

IV. Uczestnictwo w konkursie

W konkursie „Mój Las” mającym na celu:

- poszerzanie wiedzy przyrodniczo - ekologiczno - leśnej
- promowanie walorów przyrodniczo - turystycznych polskich lasów
- podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska

może brać udział młodzież szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych - ogólnokształcących i zawodowych.

Konkurs przeprowadzony jest w następujących kategoriach wiekowych:

Kategoria I	- młodzież szkół podstawowych klas I - III
Kategoria II	- młodzież szkół podstawowych klas IV-VI
Kategoria III	- młodzież gimnazjów
Kategoria IV	- młodzież ponadgimnazjalnych szkół ogólnokształcących i zawodowych.

V. Postanowienia końcowe

Autorzy prac - uczestnicy konkursu, którzy zostali nagrodzeni lub wyróżnieni w poprzedniej edycji konkursu nie mogą uczestniczyć w następnej, kolejnej edycji w tej samej kategorii wiekowej.

Wszystkie prace konkursowe zakwalifikowane do szczebla centralnego, zarówno nagrodzone jak i pozostałe nie będą zwracane autorom; zostaną przekazane do Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie, celem ekspozycji.

Zmiany niniejszego regulaminu dokonywane są w drodze porozumienia i akceptowane przez Prezydium ZG Ligi Ochrony Przyrody i ZG SITLiD.

Uczniowie biorący udział w konkursie „Mój Las” oraz opiekunowie prac biorących udział w konkursie wyrażają zgodę na publikację swoich danych osobowych i wizerunku na stronie internetowej organizatorów konkursu, fundatorów nagród oraz w publikacjach dotyczących konkursu „Mój Las”.

GRZYBINKA BRUNATNA (*BAEOMYCES RUFUS*)

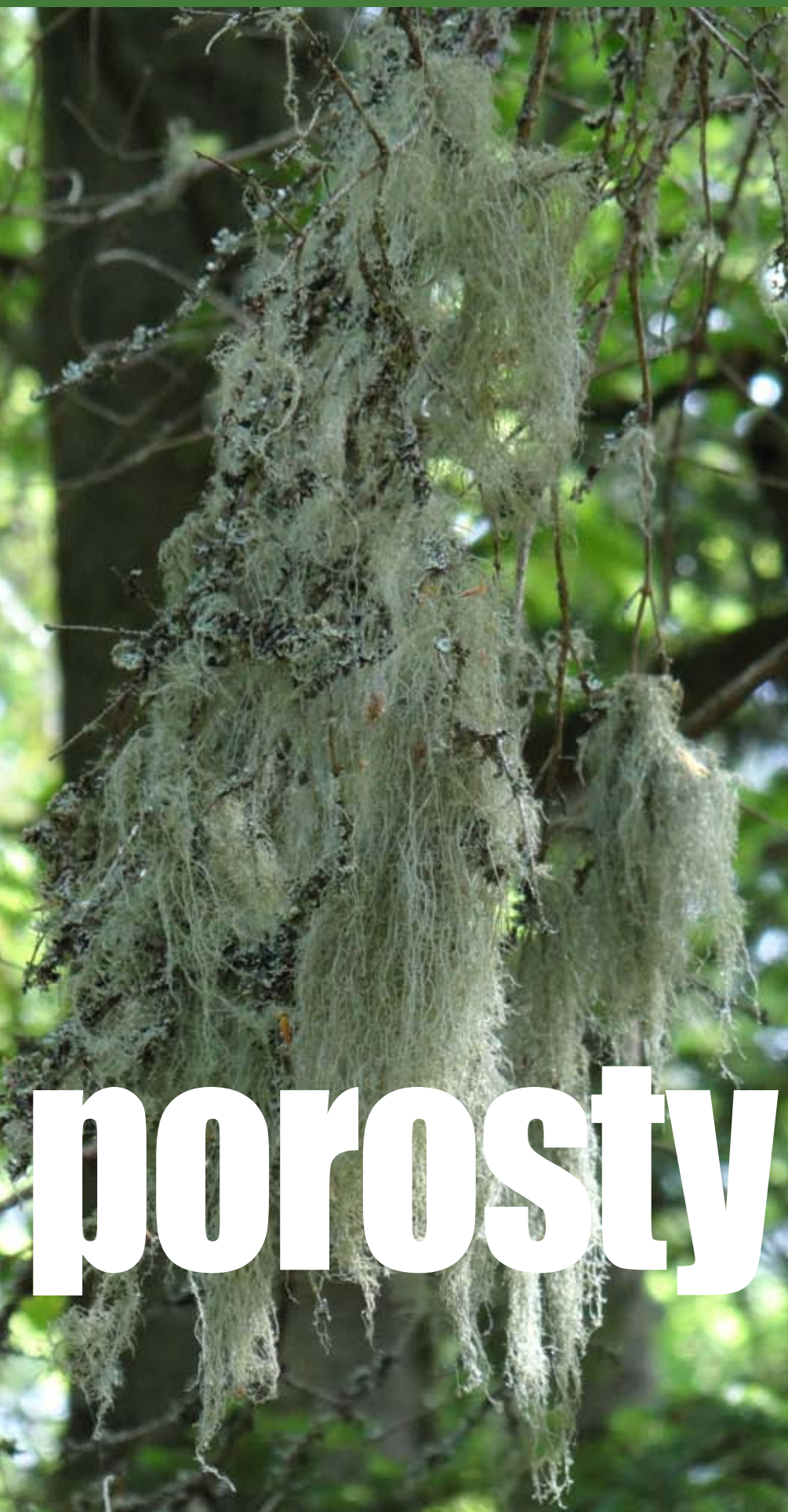
Tajemnicze

c.d

dr Hanna Wójciak - pracownik naukowy UMCS

Porosty pełnią bardzo istotną rolę w różnych ekosystemach. Jako organizmy pionierskie zasiedlają skały i środowiska zbyt ubogie dla innych organizmów. Torują drogę do zasiedlenia skał, wydmy przez rośliny naczyniowe. Porosty w istotny sposób przyspieszają wietrzenie skał. Gatunki naziemne są ważnym czynnikiem glebotwórczym. Metabolity porostowe mają duży wpływ na rozwój mikroflory glebowej, a przez to pośrednio na tworzenie się próchnicy i kiełkowanie nasion.

Bardzo istotnie wpływają na kształtowanie mikroklimatu, zwłaszcza w ekosystemie lasu. Są one ogromnym rezerwuarem wody, którą pobierają z rosy, mgły i opadów atmosferycznych. Mogą w ten sposób powiększać swój ciężar kilkakrotnie. Pobrana woda odparowuje powoli, co zapewnia równomierną wilgotność w lesie przez dłuższy czas, a to z kolei jest ważnym czynnikiem warunkującym

porosty

BRODACZKA ZWYCZAJNA (USNEA HIRTA)

BRODACZKA KĘPKOWA (USNEA HIRTA)

WZORZEC GEOGRAFICZNY (RHIZOCARPON GEOGRAPHICUM) I ALPEJSKI (R. ALPICOLA)

życie innych organizmów. Zatrzymanie wody w ekosystemie zawdzięczamy głównie porostom naziemnym, chroniącym przed szybkim przesiąknięciem przez piaszczyste podłoże oraz epifitycznym o plesze krzaczkowatej i listkowatej. Ponadto nadrzewne gatunki porostów chronią drzewa przed infekcjami grzybowymi.

Wiele zwierząt, zwłaszcza bezkręgowców, w większym lub mniejszym stopniu uzależnionych jest od porostów, które dostarczają im schronienia i pożywienia. Szacuje się, że na terenie Polski od porostów jest uzależnione życie 300-400 gatunków bezkręgowców. Niektóre ptaki wykorzystują je do budowy gniazd (np. zięba i raniuszek). Są łatwo dostępne, wygodne do przenoszenia, świetnie maskują i co najważniejsze, zapobiegają rozwojowi pasożytów. Porosty odgrywają znaczącą rolę w odżywianiu się wielu gatunków zwierząt kręgowych, zwłaszcza w obszarach tundry i lasotundry są podstawowym pożywieniem zwierząt roślinożernych w okresie zimy.

CZASZNIK MODROZIELONY (*ICMADOPHILA ERICETORUM*)

MAŚLAK OTRĘBIASTY (*PSEUDEVERNIA FURFURACEA*)

Na całym świecie ludzie od tysiącleci wykorzystują porosty do różnych celów. Przede wszystkim do leczenia chorób, a także jako pokarm, źródło barwników, lakmusu, do produkcji perfum, do dekoracji.

Paradoksalnie, porosty potrafiące przetrwać w skrajnie trudnych warunkach, są jednocześnie bardzo wrażliwe na zanieczyszczenia środowiska i gwałtownie giną. Wraz z wodą pochłaniają także związki siarki, azotu, fluoru, metali ciężkich. Kiedy wysychają, wyparowuje tylko woda, natomiast zanieczyszczenia kumulują się w plechach. Porosty pełnią więc bardzo istotną rolę naturalnego filtra. Z czasem ich metabolizm jest tak zaburzony, że plechy zamierają. Ta właściwość sprawiła, że są bardzo dobrymi bioindykatorami powszechnie wykorzystywanymi w monitoringu środowiska.

Szereg nakładających się na siebie przyczyn sprawiło, że porosty są uznawane w Polsce za najbardziej zagrożoną grupę organizmów. Na „Czerwonej liście porostów wymarłych i zagrożonych w Polsce” umieszczonych jest aż 886 gatunków, co stanowi 55,4 % krajowej bioty.

Polska należy do krajów przodujących w ochronie porostów. Aktualnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z dnia 9 października 2014 r. obejmuje ochroną ściśle 178 gatunków oraz 27 częściową.

Ciągle dowiadujemy się nowych faktów o porostach, ale ciągle jest jeszcze wiele gatunków do odkrycia i wiele pytań czeka na odpowiedź.

PUCHLINKA ZĄBKOWATA (*THELOTREMA LEPADINUM*)

KARLINKA BRODAWKOWATA (*PYCNOTHELIA PAPILLARIA*)

NA STRAŻY OGRODU

JAK CIEPLUTKO

W KOCIM ŚWIECIE

PYSZNA KOLACJA

AAA KOTKI DWA

KOLOROWYCH SNÓW

STRAŻNIK LODÓWKI

BŁOGIE LENISTWO

W KOCIM ŚWIECIE

JAK PIES Z KOTEM

SPOTKANIE Z SĄSIADEM

SPRZĄTAMY

